

gevoelt, en de kracht des Heeren in zijne ziel ondervonden heeft, zal niet beschaamd worden ; bij zal niet wanhopende sterven, noch Godslanderende de eeuwigheid ingaan ; maar hij zal dit leven in de vreeze en liefde Gods verlaten ; of wel, hij zal sterven met een goede hoop, door genade, op Zijne barmhartigheid, met eenige rust der ziel, of eenig vertrouwen, dat hij de Zijne ia.

Somtijds is de wedergeborene bevreesd, dat hij nog openlijk beschaamd gemaakt zal worden voor de menschen, dewijl hij door eenige zonde overwonnen werd; evenwel zijne hoop is op God, en hij zegt: „„O Heere ! beschaam mij niet” ; Gij, o Heere ! hebt gesproken : „Ik haat het kwade” — en dat geloof ik Heere ! Gij hebt mij duidelijk gemaakt, welk een boos, arglistig, Goddeloos en bedriegelijk hart ik heb — en daarop zeg ik : Amen, Heere ! Gij hebt mij mijne dwaasheid en de onmogelijkheid, om mij **zelven** te behouden, aangetoond, en dat geloof ik Heere ! Gij hebt mij gewaarschuwd door bestraffingen, omheind door inwendige kastijdingen ; Gij hebt mij bekend gemaakt met hetgeen ik ben, en wat er in mijn hart is ; — en ik geloof het Heere ! Och ! dat mij **geene** zonde verstricke ; dat mij niet overvalle dat U onteert en mij tot schade is ; dat **geene** verdorvenheden de overhand over mij behalen. O ! dat toch de vijanden der waarheid niet juichende „Heah ! Heah !” over mij uitroepen : o Heere ! beschaam mij niet.“” Dan eens is hij bevreesd dat er ten laatsten een oven voor hem gereed zal zijn, welke zal bewijzen dat zijne Godsdienst bedrog was, wanneer de satan recht zal hebben te zeggen : „Al uwe Godsdienst was bedrog en niets dan het gebroedsel van eene snoode huichelaar ; het waren niet de onderwijzingen Gods noch Zijne openbaringen die uwe ziel ondervond ; gij ontvingt nooit eenige genade: het was maar eene verhitte verbeelding en niets dan de afschuwelijke werkingen van uw vleeschelijk gemoed.” De ziel zegt : „„Ik kleef vast aan Uwe getuigenissen ; o Heere ! beschaam mij niet.“” Ik kleef vast aan Uw werk, ik steun er op, en heb ook niets anders waar ik mij aan vast kon houden : „O Heere ! beschaam mij niet.”

Zoo zien wij de betrekking die er bestaat, tusschen het vastkleven aan Gods getuigenissen, en het niet beschaamd worden door den Heere ; en hier uit moeten wij als van **zelven** besluiten, dat zij die **geene** getuigenis van God ontvangen hebben, of die aan Gods getuigenissen niet vastkleven, beschaamd gemaakt zullen worden. Hoe dikwerf treft men menschen aan die in een ijdel vertrouwen verkeerden en zeker en gerust zijn, schoon God hen daar nooit in plaatste. Zijn dezulken kinderen van God — ongetwijfeld zijn er zoodanigen onder — de Heere zal ze beschamen. Hij zal hen **beschamen**, wanneer zij

in den oven der verdrukking gaan, en hen in engten voeren die zij voorheen niet kenden. Zij kleven niet aan Zijne getuigenissen, zij gaan boven dezelve, en daarom zal Hij ze beschamen, en zij zullen gewaar worden, dat God niet te bedriegen is. Wederom zijn er anderen, die de zonden, geene zonde noemen, en meenen, dat zij hem niet schaden kunnen, die nu — zoo zeggen zij — vast aan Christus staan, daar hunne vastigheid in hun eigen ik, berust, zij kleven niet aan de getuigenissen Gons van de hulpeloosheid, de ellendigheid, de verwoesting en het schuldige van het schepsel; zij houden zich niet aan de getuigenis; „arglistig is het hart;” zij kleven niet aan Gods getuigenis, dat niemand veilig is, dan die door God bewaard wordt. De Heere zal hen beschaamd maken; mogelijk, door ze te laten vallen, door aan hen te bewijzen, dat zij tot de zonden kunnen terugkeeren en het ook wezenlijk doen, door hen voor hunne vijanden te ontblooten en ze met beschaamdheid en verwarring te bedekken, Ach, mijne vrienden! hebben wij — ik, zoowel als gij — somtijds niet beschaamd voor God en Zijn volk moeten staan, door niet vast te kleven aan die bevindelijke getuigenissen, welke aan ons geweten vastgeklonken waren? En hebben wij niet met de belijdenis van Ezra moeten instemmen: „Ik ben beschaamd en schaamrood, om mijn aangezicht tot U op te heffen?” (Ezra 9: 6.) Aan beide zijden heb ik kennis; — aan de getuigenissen vast te kleven, en niet beschaamd te worden, aan de getuigenissen niet vast te kleven, en door God beschaamd gemaakt te zijn. En helaas! hoe velen zijn er in de zichtbare kerk, die Hij eens met eene eeuwige beschaamdheid bedekken zal, wanneer Hij de volheid Zijns toorns en Zijner gramschap op hen uitgieten zal. Zoo ontdekken wij dan eene drieërlei klasse van menschen. Vooreerst, een beproefd kind van God, dat eene Goddelijke getuigenis ontvangen heeft; en daaraan vastkleeft. De Heere zal het bewaren, als den appel Zijner oogten; nimmer zal het beschaamd gemaakt worden. Wij zagen een tweede klasse, die getuigenissen van God ontvingen, maar, door de kracht des satans en de bedriegerijen huns harten, hebben zij noch in hunne bevinding noch in hunnen wandel aan die getuigenissen vast gehouden. Dezen zal de Heere beschaamd maken, doch — niet voor eeuwig. Hij zal hen hier beschamen, om hen van eene eeuwige beschaming hier namaals vrij te doen gaan. Door pijnlijke oefeningen — door vurige ovens van binnen zoo niet door openlijke oneer van buiten, zal Hij hen van hunne hoogten afvoeren. Hij zal hen beschamen, en zij zullen bloezen en schaamrood worden, dewijl zij niet aan Zijne getuigenissen hebben vastgehouden, maar zich boven Zijne werkingen in hunne ziel verheven hebben, Eindelijk is

er eene derde klasse, die **geene** getuigenissen van God **ont-**
vangen, en daarom er niet aan te kleven hebben; God **gaf**
geene getuigenis aan hunne ziel. Deze zullen beschaamd en
tot eeuwige verachting en schande gesteld worden, in dien
dag, waarin de **Heere** openbaar maken zal de verborgenheden
van aller menachen harte en Zijne oneindige wraak zal uit-
gieten over de werken der ongerechtigheid!

AMEN.

GEVAAR VAN EN BEHOEDMIDDELEN TEGEN VER- ZOEKINGEN.

LEERREDE OVER **MATTH. 26: 41: WAAKT** EN BIDT, OPDAT G I S
NIET IN VERZOEKING KOMT: DE **GEEST** IS WEL GEWILLIG MAAR HET
VLEESCH IS **ZWAK.**”

Duister was het uur en donker het tooneel, toen de Zoon van God den **grooten**, laatsten en zegepralenden strijd met zonde, dood, satan en hel aanving. Van de krib tot **aan** het kruis was de Heere Jezus waarlijk: „**een** Man van smarten en verzocht in krankheid.” Niet in den hof van **Gethsémané**, noch aan het kruis op Golgotha ving Hij aan het zondenpak Zijns volks te torschen. Van Zijne geboorte — van den dag Zijner besnijdenis, toen Zijn bloed het eerst vergoten en Hij onder den eisch der wet en **derzelve** straffen gesteld werd, nam Hij het gewicht en de straf der zonde op **zich**. Maar vóór dat Hij tot den duisteren hof van Gethsémané kwam, proefde **Hij**, als het ware, slechts de eerste druppelen uit dien bitteren kelk, welken Hij tot den bodem toe te ledigen had, Zijne voorgaande smarten waren slechts de eerste nevelen en uitvloeisels van den doop des lijdens, met welken Hij gedoopt zou worden.

Het hoofdstuk, dat voor ons ligt, geeft **ons** een treffend overzicht van het lijden en het **bidden des Heeren** in Gethsémané ; **en** bovendien — wat ons intusschen Zijne menschheid doet aanschouwen — **de** zwakheid en het verlaten van Hem door Zijne discipelen, Wij moeten het niet voorbijzien, dat de **menschelijke natuur van** den Heere op zich **zelven zwak** was. Als mensch was Hij deelgenoot der zwakheid — niet der zondigheid — van de menschen ; want „**Hij** moest in alles den broederen gelijk worden.” Wij lezen daarom, dat „**Hij** gekruist is door **zwakheid.**” Zijne **menschelijke** natuur had **behoefte** aan **onder-**etenning, niet-alleen door **Zijne** Godheid, welke met Zijne **mensch-**heid **vereenigd** was, maar ook door de **bovennatuurlijke invloeden** en werkingen des Heiligen **Geestes**. Zoo lezen wij, dat Hij „**vol** des Heiligen **Geestes** was,” van Zijn „**wederkeeren** door de kracht des **Geestes,**” en **Hij** wordt gezegd door „**den eeuwi-**gen Geest **Zich** **zelven** **Gode** **onstraffelijk** **te** **hebben** **opgeofferd** :” Als Jezus daarom den hof van **Gethsémané** inging, om Zijnen laatsten strijd te strijden, schijnt Hij de **drie geliefdsten** der discipelen, die getuigen Zijner heerlijkheid geweest waren, **Pe-**

trus, Jacobus en Johannes, met Zich genomen te hebben, om door hun gezelschap **eenigen** troost te genieten. Maar hierin werd. Hij teleurgesteld, **Hij** moest naar den bepaalden raad van God **alleen** den strijd beslechten, en geen vriend noch **deelge-**noot met Zich hebben gelijk **HART** zegt :

„**Ons** hoofd verwon alleen het veld.”

Toen Hij daarom het hof genaderd was, **zeide** Hij tot de **gezamenlijke** discipelen : „**Zit** hier neder, totdat Ik heenga en aldaar zal gebeden hebben :” alsof Hij zeggen wilde : „**het** werk dat Ik nu te verrichten heb, is te groot en te gewichtig, **dan dat** gij het zoudt bevatten. De strijd, die Mij beidt, het lijden, dat Mij wacht is te zwaar, te donker voor u, dan dat **gij** er zoudt kunnen **ingaan**. „**Zit** hier neder en waakt;” **want** wat Ik te doen en te lijden heb dat heb ik te doen en te verdragen buiten u.” Evenwel schenen Petrus en de twee zonen van Zebedeus meer **be-**voegd te zijn om getuigen van Zijnen strijd te wezen. **Desaan-**gaande spreekt **Petrus**, als hij zegt: „**Een** getuige des **lijdens** van Christus te zijn.” Het was ook van hoog gewicht, belan-gende de onderwijzing en stichting van **Gods** kerk door alle tijden, dat er getuigen van dit **tooneel** des **lijdens** waren, opdat zij niet alleen zeggen konden : „**hetgeen** wij gehoord hebben ;” maar er tevens bijvoegen: „**hetgeen** wij gezien hebben met onze **oogen**, **hetgeen** wij aanschouwd hebben,” van het lijden **en** de angsten **van** het ongeschapen Woord, „**dat** verkondigen wij u.” **Zoo** moesten Petrus en de twee zonen van **Zebedeüs** getuigen Zijns lijden zijn. Zoodra Hij den Bof binnen trad, namen de weeën der droefheden **eenen** aanvang : „**Hij** begon droevig en zeer beangst te worden,” dat is : **neerslachtig** en **be-**droefd, en door de angsten en benauwdheden ten diepste verne-derd en overweldigd. Toen **zeide** Hij tot hen : Mijne ziel is ge-heel bedroefd tot den dood toe ; blijft hier en waakt met Mij.” De weeën en angsten van den **grooten** strijd tegen zonde, dood en hel zouden nu beginnen. Wij zien derhalve, dat Hij de drie bevoorrechte discipelen verlaat, gelijk Hij **zoo** even de **an-**deren achtergelaten had, en beveelt hen te waken, terwijl noch de tijd noch de gelegenheid slaap of onachtzaamheid toelieten. De wet sluimerde niet ; want God riep dezelve **twee** : „**Zwaard!** ontwaak tegen Mijnen Herder.” De satan sluimerde niet ; want het was nu „**de** ure en macht der duisternis.” De **onge-**len sluimeren niet ; want een derzelve werd van den Hemel gezonden, om Jezus in Zijne folteringen te versterken. De booze **menschen** sluimeren niet, want in Cajafas' zaal werd **over** Zijne uitroeiing en vernieling beraadslaagd, Judas sluimerde niet ; want de prijs des bloeds **was alrede** in zijne handen **ge-**steld. En, als dan de vijanden en Hemeldienaars des **Heeren** waakten, hoe ! zouden **dan** Zijne discipelen slapen? „**Gij** kunt

Mij niet helpen," mocht de **Heere** zeggen : „gij kunt met **Mij** geen deel aan den **strijd** nemen, maar **gij** kunt wei met **Mij** waken, en uwe **oogen** hunnen gewonen slaap ontzeggen." Maar neen **Hij** had den-kelk des **lijdens tot den bodem** te ledigen; en een **gedeelte** daarvan was, **zoo** wel van de **menschen als van God verlaten** te zijn. Nadat hij daarom hen bevolen had te waken, „en een weinig voortgegaan zijnde, viel **Hij** op **Zijn** aangezicht, biddende en zeggende : **Mijn** **Vader** ! indien het mogelijk is, laat dezen drinkbeker van **Mij** voorbijgaan." Hier zien wij de zwakheid **Zijner menschenlijke** natuur. Daar was een tijd waarin **Hij** zeide : „**Ik** moet met **eenen** doop gedoopt worden ; en hoe worde **Ik** **geperst**, totdat het volbracht zij!" Maar nu openbaarde zich **Zijne** menschenheid. Dit deed Hem ook **zoo** ernstig bidden, gelijk de **Apostel** spreekt : „**Die**, in de dagen **Zijns** vleesches, gebeden en **smeekingen** tot **Dengenen**, die Hem **uit** den dood verlossen kon, met sterke roeping en tranen geofferd hebbende, en verhoord zijnde uit de **vreeze**. De **Vader**-hoorde **Zijn** geróep, en hoewel **het** met **Zijnen** heiligen wil niet bestaanbaar was, den **lijdensbeker** weg te nemen, **zoo** gaf **Hij** toch onderworpenheid, om het **lijden te** dragen. Daarom voegt de **Heiland** er bij : „**Niet** gelijk **Ik** wil, maar gelijk **Gij** wilt."

En nu „**komende** tot **Zijne** discipelen, vindt **Hij** ze slapende."

Ach, wat is de **menschen!** — zij, die **Zijne** **medgezellen** en broederen waren geweest, die door Hem bijzonder begunstigd waren, en **daarom** de eerste en meeste in waakzaamheid behoorden te zijn, die in het bijzonder uitgekozen waren, om wakende te zijn, die gezegd hadden, gereed te zijn, om Hem bij te staan en met Hem te lijden — zouden die vrienden slapen, nu **Zijne** vijanden waakten — die getrouwe discipelen zouden sluimeren, nu een verraderlijke **Judas** geen slaap aan zijne **oogen** noch sluimering aan zijne oogleden gunde! — wel mag het ons doen verbaasd staan. **Als** **Hij** dan bij hen komt en hen slapende vindt, **hooren** wij Hem tot **Petrus**, in eene sierlijke en **aandoenlijke**, doch **geene** klagende taal, zeggen: „**Kunt** **gij** niet een uur met **Mij** waken?" Wat ! **gij**, **Mijne** discipelen; **deelgenooten** **Mijns** **lijdens** hier, en deelgenooten mijner heerlijkheid hier namaals; die **Mijne** gezanten zult zijn, om het **Evangelie** den volke te verkondigen en **zoo** het geëischt werd, het **martelaarschap** om **Mijnentwil** te dragen ? En hoe ! „**kunt** **gij** dan nu niet één uur met **Mij** **waken**?" En daarom **voegt** **Hij** er bij : „**Waakt** en bidt, opdat **gij** niet in **verzoeking** komt: de **geest** **is** wel gewillig, maar het vleesch is zwak."

Hoe **schoon** is het als wij hier zien, dat de **Heere** zich **Zelfen** uit het oog verliest ten beste van anderen ! Hoewel door **Zijn** eigen lijden en angsten ter neder gebogen, slaat hij, met dien **teederen zelfverloochenenden** geest die door **Zijn** gansche leven

Hem bezielde, zich **zelven** over, om hen, die **zoo** even bewezen hadden trouweloos Zijne bevelen te veronachtzamen, te vermanen en te onderwijzen.

Maar de woorden hebben **eenen** wijderen kreits dan de gelegenheid, toen zij uitgesproken werden. Niet alleen waren **zij** op de slapende discipelen van toepassing, maar ook belangrijk voor allen, die blootgesteld zijn **aan** en behoefte hebben bewaard te blijven **voor** verzoekingën.

Vier zaken doen er zich voornamelijk in den tekst op, **volgens welker** leiding wij te spreken hebben:

I. *Verzoekingën.*

II. *Het komen in de verzoekingën.*

III. *Behoedmiddelen tegen verzoekingën : waken en bidden.*

IV. *Beweegredenen, waarom wij te waken en te bidden hebben: de gewilligheid van den geest en de zwakheid van het vleesch.*

I.

Verzoekingën !— zie daar het **gemeene** lot van Gods volk; het is een **strijd**, waarin alle krijgsknechten van Christus betrokken zijn. De overste Leidsman **onzer** zaligheid had dezen **grooten** strijd te strijden, en Zijne dienaars **hebben**, onder Zijn gezag, tegen dezelfde geweldige vijanden te kampen. Jacobus zegt het ons: „**Acht** het voor groote vreugde, mijne broeders ! wanneer gij in velerlei verzoekingën valt,” en wederom : „**Zalig** is de man, die verzoekingën verdraagt; want als hij beproefd zal geweest **zijn**, zal hij de kroon **des levens** ontvangen.” **Evenzoo** zeide de Heere tot Zijne discipelen: „Gij zijt **degenen**, die met Mij steeds gebleven **zijt** in Mijne verzoekingën. En Ik verordineer u het koninkrijk **gelijkerwijs** Mijn Vader dat Mij verordineerd heeft.” Maar ofschoon verzoekingën het **algemeene** lot zijn van Gods volk, is er toch iets **in dezelve, dat** zeer gevaarlijk en vreeselijk is; en niemand is **zoo** vreeselijk en afschuwende als zij, die hunne eigene zwakheid tegenover dezelve bewust zijn.

Beschouwen wij in het algemeen de verzoekingën, dan laten zij zich gemakkelijk in twee klassen splitsen. Daar zijn **benauwende** en **aanlokkende** verzoekingën, **En** hoewel beide deze verzoekingën gevaarlijk zijn, zijn **toch** de aanlokkende verre boven de -beangstigende te **vreezen**.

A. Daar zijn **benauwende** verzoekingën. De verzoekingën, van welken aard **ook**, zouden **geene** kracht op **ons** uitoefenen **als** er niet iets in ons bart ware, dat gaarne het oor aan haar leent en **eene** natuurlijke **vereëninging** “met haar heeft. De satan verzocht Jezus. Mattheus geeft ons in het **3e** Hoofdstuk een uitdrukkelijk verhaal van **de satanische** verzoekingën ; en **bij** Lucas

4 lezen wij : „en als de duivel alle verzoekeningen voleindigd **had week hij van hem voor een tijd.**” Maar de **Heere** Jezus kon **zeggen** : »de overste dezer wereld komt en heeft aan Mij niets”, en dat kunnen wij niet. Hadden wij **geene** natuur, vatbaar voor de verzoekeningen, geen harte, dat met haar vermaagschapt is, geen licht ontbrandbare stoffen in den boezem, die door de lont der verzoekeningen in lichten laaien vlam geraken, wij zouden hare nadering niet te duchten hebben. Maar wat de verzoekeningen voor ons tot verzoekeningen maakt is, dat wij in onze harten iets hebben, dat **zoo** naauw met haar verbonden is. De **verzoekeningen** van buiten en de zonde van binnen zijn gelijk aan de stellige en ontkenkende aantrekkingskracht, waarvan de wijsgeeren spreken, **Zoodra** zij elkander naderen, springen zij tot elkander. Daaruit laat zich haar bliksemend geflikker, haar donderend gebulder. en haren stuivenden en overstelpenden hagelstorm Verklaren. Het is die wederzijdsche verwantschap, die der verzoekeningen zulk eene **vreeselijke** kracht geeft.

1. Het wordt ons duidelijk in de Heilige Schrift geleerd, dat de Satan **grootte** kracht en invloed heeft, om ons tot het kwade **te** verzoeken. Hij wordt daarom, bij Matth. 4: 3, op eene nadrukkelijke wijze „*de verzoeker*” genoemd, **Evenzoo** noemt hem ook Paulus, 1 Thess. 3 :5. **Zoo** porde hij David aan, om Israël te tellen; *verzoekt* Job, om God te zegenen en te sterven; hij *sifte* Petrus en *voer* in Judas, Doch daar de satan voornamelijk verzoekt door te werken op de verdorvenheden van onze gevallen natuur, **zoo** is het niet onbelangrijk, om met velende vraag te doen: „**kunnen** wij, altijd of somtijds, de verzoekeningen, die **uit** ons boos hart voortkomen, en **die**, welke ontstaan door de vertooning en invloeden des satans, nauwkeurig onderscheiden ?” — **in eenige** gevallen geloof ik, ja, en **op andere** tijden **zou** ik **meenen**, van neen. Ik heb gezegd, dat sommige verzoekeningen **smartend** en benauwend zijn bijvoorbeeld **ongeloovige**: vertwijfelingen, wantrouwen of de Heilige Schrift van Goddelijken oorsprong zij ; of Jezus de Zoon van God, de waarachtige God is ; of de Godsdienst eigenlijk maar geen bedrog zij ; of er wezenlijk wel iets bestaat van het werk des **Geestes** in de ziel; zulke en dergelijke „**vrige** pijlen” gelijk de Heilige Schrift ze noemt — schijnen in het **bijzonder** van den satan te komen, Hoe vast en overtuigend iemand ook de waarheid van **Gods Woord** belijdt, hij **is** daarom niet altijd tegen deze ingevingen en aanvallen beveiligd. Deze influisteringen, door den satan sterk aangedrongen, **zouden**, **zoo** **Gods genade** het niet verhoede, de ziel van hare fondamenten afrukken. De satan heeft als werkmeester **eenige** ondersteuning, medewerking — iets dat zijne zaak dient — noodig : **ongeloovig** wantrouwen zijn de sterkten des satans, en hierin wordt **hij** bediend door het menschelijk hart dat van

natuur diep met ongeloovigheid ingekankerd is, **waarop** de satan zich in **aanvallen** bedient. Daar is een verrader in de bezetting, die gereed **staat** zich op het eerste aanbod over te geven — een **snoed** hart vol ongelooft — een grootspreker bij vrede, maar een bloodaard in den strijd. Het is daarom schier niet te onderkennen, tot dat de dag des **strijds** daar is. Daar **is** in het hart een diep gezetelde **ongeloovigheid**, die het oor **aan** deze ingevingen **leent**. Velen Gods kinderen zijn, voor dat Gods genade hen roept, ten eenemaal onwetend, dat zij van natuur zulk een **ongeloovig** hart bezitten ; en zij, die in **hunnen** onbekeerden staat nooit aan de waarheid van Gods Woord schenen te twijfelen, worden vaak tot aan de grondslagen **geschud**, nadat God het werk der genade in hunne zielen begonnen heeft. Deze verzoeken zijn voor een **teeder geweten**, en bijzonder in zijne eerste tijden zeer benauwende; want zij bewegen de fondamente, en „indien de fondamente vernield worden, wat zal de rechtvaardige doen?” 1) Maar juist haar **benauwende** hoedanigheid bewijst, dat zij van den satan komen,

2. Velen van Gods kinderen worden -zwaar geplaagd, door **Godslasterlijke** inblazingen, die ik nauwelijks durf te noemen, en daarom ook terecht door HART „**meesterstukken** der hel” genoemd. Deze vertoonen het kenmerkend wezen van den boosen geest, die zich nu in de duisternis der hel wentelt, gelijk hij zich eertijds in den glans des Hemels **bade**. Maar de **satan**, uit wiens booze **natuur** zulke gruwelen alleen kunnen, zou zich zeer verheugen, wanneer hij een kind van **God** kon overreden, dat **deze** overleggingen en gedachten uit zijn eigen gemoed voortkwamen. Gelijk in **eene** ijzersmederij de zwarte **leelijke** pijp, die het vuur aanblaast, verborgen is, en gelijk de zakkenroller vaak het gestolen voorwerp in de zak Van **eenen** onschuldige ateeft, **alzo** verbergt zich de satan in de duisternis, blaast het vuur aan en **verblijdt** zich, een kind van God tot medeplichtige aan zijne misdaad te brengen, en een deelgenoot zijner schulden te zijn. Hij zoekt hen **diets** te maken, **diets** te **maken**, dat deze gedachte- van hen zijn, dat hij ze slechts aan het licht — in **het** aanwezen bracht, **en zij** derhalve rechtvaardig onder het ontzaggelijk oordeel der verdoemenis besloten zijn. Maar dewijl deze dingen het gemoed benauwen, **zoo bewijst** dit duidelijk, -dat **zij** uit **den** satan hunnen oorsprong hebben, **Hiervan** zal ik u **eene** andere proef geven. **Deze** ellendige ingevingen hebben een merkwaardig, en **op** het eerste gezicht, een wonderbaar aanzien — wanneer zij zijn **voorbijgegaan**, laten **zij geene** groote schuld op het geweten achter. Zij zijn een schitterend licht gelijk, dat ons, als wij

1) Pa. 11: 3. Naar de **Engelsche** overzetting. Vert.

in den duisteren nacht op het bed liggen, schielijk kan doen ontwaken of beroeren, maar buiten de oogenblikkelijke overrompeling of schrik **laat** het **geene** schade achter. **Evenzoo** vervullen deze vreeselijke inboezemingen het gemoed met verschrikkingen; doch zijn zij voorbijgegaan, dan moge er groote duisternis **zijn**, daar zal toch **geene** zware schuld op het geweten liggen; zij benauwen de ziel, ja bezetten haar rondom maar zij **laten geen** last achter, gelijk een opgevolgde lust of toornig woord voortbrengt. Dit bijwijst, dat ingevingen niet de vrucht zijn van ons eigen gemoed of wil, maar de pijlen van den **helschen** boogschutter in troebele wateren — vurige pijlen van de geestelijke boosheden in de lucht,

3. Sommigen van **Gods** kinderen verzoekt de satan, om hen te doen **gelooven**, dat zij de **onvergeefelijke** zonde bedreven hebben: en anderen port hij aan, God te lasteren en verbazende woorden tegen den Heiligen Geest te spreken.

4. Weder anderen drijft hij bijna tot wanhoop, plaagt hen dag en nacht met zeer **vreeselijke** voorspellingen van de eeuwige rampzaligheid, en dringt het tot zelfmoord en vernietiging, „want” **zegt** hij, „**daar** is voor u toch **geene** verwachting, waartoe **zoudt gij** leven? bij uwen dood, **zult gij** de mijne zijn?”

Maar hoewel deze verzoeken de ziel zeer benauwen, ja aommigen van **Gods** kinderen **tot een dolhuis** gedreven hebben, **zoo** zijn zij toch de gevaarlijkste niet, dewijl in het hart van een kind van God een beginsel is van heilige verafschuwing, waardoor deze vreeselijke inboezemingen verworpen worden. **Zij** worden niet als een lekkere teug gedronken of **doorgezwelgd**, en daarom behalen zij **geene** volle overwinning. Hare natuur, hare neiging en haar einde zijn allen vreemd aan de ziel. Het zijn indringers, die noch wettig gerechtigd **zijn in noch** als ingeborene recht hebben op de ziel; het **zijn** buitenlandsche; **geen** t’huis of **binnenlandsche**, voortgebrachte schurken. Hare spraak maakt haar openbaar; en **bij** Farao’s leven **zijn zij** uitgezondene verspieders, om te zien waar het land bloot ligt. Daarom, weg met hen, aan de galg! Knoop ze op; het **zijn** uitvoerders des satans.

B. Maar **eene** andere klasse van verzoeken zijn niet benauwende maar **aanlokkende**, en daarom zijn ze te gevaarlijker. Hoe machtig zijn de menigte der lusten van het vleesch; welk een vermogen oefenen zij op de verbeelding uit, en licht maken zij het hart, **zoo** zij eenigszins worden toegegeven, tot een kooi van onrein gevogelte! De begeerlijkheden des vleeches en de begeerlijkheid der **oogen** heeft **zoo** menig arm kind van God **in** de diepste **slavernij** gevoerd. De driften, die langs **wettige** kanalen uit de teedere betrekkingen van man en Vrouw **loopen** en voortrollen, worden zwervende en onbedwongen in

allerlei begeerlijkheden uitbrekende, de vuilste bron van verzoeken en beproevingen. De meeste predikers en schrijvers gaan **zoodanige** onderwerpen maar stilzwijgend voorbij. **Maar** het schuilhouden neemt de verzoeking niet weg, Die verzoeking bestaat ; dat weten velen met droefheid en schaamte te zeggen, **Zoodanige** verzoeken nu zijn niet benauwende; — och gave God dat zij het waren, zij zouden vermeden worden! — maar **zij** zijn **zoo** verleidende, **zoo** verstrikkende, **zoo** aanlokkende, **zoo** **betooverende** en **zoo** diep in onze dierlijke natuur begraven, dat, om dezelve uit te graven en af te kappen, is wel te recht, het rechteroog uit te trekken, en de rechterhand af te houwen.

Maar boven deze grove en meer zinnelijke verzoeken **die** velen van **Gods** arme kinderen *zeer* beangst en zuchtende maken, heeft de *wereld* ook hare duizenden aanlokselen. Daar zijn twee werelden, mijne vrienden! de omgebogene en haar wedergade — een **buiten-** en **eene** binnenwereld ; want wat toch is de wereld anders dan **eene** verzameling van **menschelijke** harten? De tijger in het hol is van hetzelfde gebroedsel, als alle andere tijgers op den roof, Alles wat er daarom is in de wereld, die buiten is, oefent invloed uit op de wereld die van binnen is. De **electricke** aanslag in Londen doet de naald in Edinburg bewegen. **De** grondregelen, de beginselen en de geest van de Goddelooze wereld oefenen invloed uit op de naald der ziel, en keert haar uit hare rechte aanwijzing. Hier van **daan** ia de betrekking met de wereld **zoo** gevaarlijk. Het beste is, de naald los te scheuren en hare aantrekkingskracht af te snijden. Hoogmoed, hebzucht, wereldschgezindheid, al te angstvallig in de bezigheden, gelijkvormigheid aan de wereldsche manieren in kleeding en stoffeersel, **omgang** met hen, die **geene** **vreeze** **Gods** voor **oogen** hebben — welke **scheeuwende** boosheden **zijn** dit in onze dagen en van het tegenwoordige geslacht. En hoe **groot** ia de aanleiding daardoor tot de verzoeken ; die **een** nog **nederhellender** **pad** doet bewandelen,

11.

Maar verzoeken **zijn** **eene** zaak — en *het komen in de verzoeken is nog eene* andere zaak. Tot dit gedeelte van ons onderwerp zijn wij nu genaderd. „**Waakt** en bidt, *opdat gij niet in verzoeking komt.*” Eene verzoeking biedt zich aan, trekt op ons los, of wij naderen dezelve. Wanneer ons geweten zich **hooren** laat en het „**te** wapen” roept, en wij houden — veroorloof mij deze uitdrukking — den loefwal van de verzoeken dan zijn wij voor het tegenwoordige veilig. Verzoeking is een lager wal, waar tegen de wind heftig waait. Het is **eene** kust, met **duizende** wrakken en met **bleeke** beenderen van ontelbare **verdronken** zeelieden bestrooid, Hsudt het schip zich boven den wind,

dan kan het den uithoek te boven zeilen ; wordt echter roer en zeil veronachtzaamd, het zal gewisselijk stranden. David en Jozef waren beiden aan even gelijke verzoeken blootgesteld. David ging in de verzoeking, en viel. Jozef werd bewaard daar niet in te komen en bleef staan. Veelal gaat een voetpad dwars over een veld ; houden wij dat pad, dan zijn wij veilig ; doch er komen zoo dikwerf verzoeken door onderscheidene voorwerpen, om een weinig af te wijken, hetzij om de schoone bloemen, die ginds tieren, of Om de oëvers der rivieren te willen bewandelen, Of om onzen weg te bekorten. Zoo lang wij ons op het gebaande pad houden, kunnen de verzoeken nabij zijn, maar wij zijn er nog niet in geraakt. Wij zijn op derzelve zoomen ; doch zoo lang de band niet verbroken is, hebben wij onzen voet op haar gebied niet gezet. Weinigen, zoo er al mochten gevonden worden, komen in de verzoeken, zonder in de verzoeken te vallen. De vlieg zweeft rondom den spinneweb, maar raakt zij die aan, zij blijft er in vast. De vogel vliegt rondom den strik, die hem gespannen is, doch pikt hij naar het aas, bij is gevangen. De mug fladdert om de kaars, doch komt zij in de vlam, zij brand hare vlerken. De Heere zegt niet : „Waakt en bidt tegen de verzoeken ;” maar „opdat gij niet in de verzoeking komt.” Weinigen komen uit de verzoeken, zoo als zij er in gekomen zijn, Duidelijk schetst ons Jacobus het onderscheid, dat er is, tussehen het vallen door- en het verdragen van de verzoeken. Hij zegt niet, „zalig is de man, die vrij is van verzoeken,” want zulk een man zucht niet : maar : zalig is de man, die verzoeking verdraagt.” Zalig is de man die op het voetpad blijft, de wederzijdsche verzoeken ziet, maar ze „verdraagt,” niet door haar van het gebaande pad getrokken wordt, want „als hij beproefd zal geweest zijn, zal hij de kroon des levens ontvangen.” Hij heeft den goeden strijd gestreden, het slagveld behouden en zal de kroon der overwinning beërven. Maar hij zegt meer ; hij voegt er bij : „Niemand, als Hij verzocht wordt, zegge, ik word van God verzocht.” Hij moet de schuld niet op God werpen, en zeggen, dat God de verzoeken aan hem bloot legt ; en wanneer hij dus in de verzoeking komt, en daardoor valt, God er als de oorzaak, de schuld van wijten. „Neen,” zegt Jacobus, laat die gedachte verre van u zijn ; want God kan niet verzocht worden met het kwade, en Hij Zelf verzoekt niemand. Maar een iegelijk wordt verzocht, als hij door zijne eigene begeerlijkheid afgetrokken en verlokt wordt.” Hier is het — onze eigene begeerlijkheden, de genegenheden van ons vleeschelijk gemoed, de driften en verdorvenheden van onze gevalene natuur — dezen zijn het, die ons van het pad in de wijde vlakke, trekken. Dezen lokken aan, gelijk Simson door Delila verlokt werd. Zoo lang Eva bloot den appel aanschouwde, was zij

veilig ; en schoon de satan in de gedaante eener slang bij haar aandrong, om de vrucht aan te raken en te nemen, bleef zij staan, tot dat zij hare hand uitstreckte. Maar toen de begeerlijkheid — de -begeerlijkheid der ooggen — in haar gemoed begon te woelen, werd zij eerst derwaarts getrokken, daarna aangelokt, nam zij, at en viel. Zoo lang als wij de verzoeken zien, daar onder zuchten en die verdragen, zonder daar in te bewilligen of ons aan haar over te geven, zijn wij veilig, tenminste- zijn wij tot zoo ver onbeschadigd; maar zoodra er in ons eene begeerte naar de verbodene voorwerpen ontstaat, wij derwaarts getrokken en door dezelve aangelokt ons tot hen wenden, vallen wij. Verwonderlijk schoon beschrijft Jacobus de vreeselijke keten, die de zonde en dood aan de verzoeking schakelt. „De begeerlijkheid ontvangen hebbende, baart zonde.” De begeerlijkheid gaat niet alleen; zij heeft eene deelgenoot, eene beminde, en die is: de verzoeking. Wanneer de begeerlijkheid en de verzoeking samen komen, is er eerst eene bezwangering, De onvoldragen vrucht der zonde is geteeld in het lichaam der begeerlijk heden, „de gedachten der dwaasheid is zonde.” De ontwerping en plannen- van derzelve voltooiing, derzelve rijzing en daling, en derzelve poging om aan het licht te komen, openbaren de bezwangering van het monster. Ontvangen hebbende, ia er — tenzij het barmhartiglijk in het lichaam te niet gedaan worde — daarna een baren:— „ontvangen hebbende, baart zonde.” Het monster is geboren. Scheid verzoeking en heerlijkheid — genegenheid en gelegenheid — daar is noch bezwangering, noch geboorte. In de verzoeking op zich zelve, is geene zonde ; want de Heere Jezus werd in alles „verzoocht gelijk als wij, uitgenomen de zonde,” ook is er in de begeerlijkheid geene werkdadige, maar wel eene bespiegelende. zonde. Maar is het, dat deze twee elkander ontmoeten en omhelzen ; en de wil hare vereeniging toestemt, dan brengt het, als de stem van God en het geweten zwijgen, zonde voort. En ten derden volgt die noodlottige en vreeselijke vrucht : „de zonde voleindigd zijnde baart den dood ;” dat is, naar mijne gedachte, den dood, of eene dichtschrœiing der consciëntie, schuld, verdoemenis en rampzaligheid, en de dooding der vruchten en genade des Gezegenden Geestes.

III.

Maar de Heere Jezus gaf Zijne discipelen twee groote bewaarmiddelen — „waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt.” De Heere zegt niet : „waakt en -bidt, opdat gij geene verzoeken zoudt hebben.” Dat kan niet zijn. Verzoeken ia het bestemde deel van een kind van God — maar Hij zegt : „waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt. Tegen het

komen in de verzoeking en moet gewaakt en gebeden worden.

Maar waarom zou de **Heere** deze twee bevelen in het bijzonder hun op het hart en geweten gelegd hebben 3 — Omdat deze **en** deze alleen, als middelen in **Gods** hand, hen van het komen in en het vallen onder de kracht der verzoeking konden **be-**waren. Wij willen dan met **Gods** zegen deze twee beschuttingen onderzoeken en wel het eerst *te waken* tegen de verzoeking.

1. **Waken** geeft te kennen, *dat ge oogen open zijn*. Hierin **feilden** de discipelen. Hadden zij hunne **oogen** open gehad, **zij** zouden door den slaap niet bevangen zijn geworden. Maar hoe moeten de **oogen** open zijn? Zegt het niets anders dan de **oogen** open te hebben, gelijk ook de zuigeling ze in de wieg open heeft? „**De oogen** des wijzen zijn in zijn hoofd.” „**Een** kloekzinnig mensch ziet het **kwaad** en verbergt zich.” „**Laat** uwe **oogen** rechthout zien.” De **oogen** open te hebben zegt *nog iets* meer, dan slechts de oogleden omhoog te heffen. En *hoe* noodzakelijk is dit, daar niet altijd de verzoeking, in haar wezenlijk kleed gehuld, tot ons komen ! Worden zij bij het kloppen aan de deur altijd gekend en erkend? Komen zij nooit met **eene doodsche** stilte in den nacht, steelsgewijze en *ver-*momd? — Ja gewisselijk. Wij moeten daarom iets voorafgaande *-van* de verzoeking weten, om dezelve te herkennen. In deze hoofdstad zijn **eenige** uitgekozene mannen, die men gewoonlijk de ontdekkende **policie** noemt, Deze mannen dragen niet het **gewaad** der beambten, ook kan men uitwendig **geene teekenen** van hunnen dienst vernemen, Maar wat is hunne werkzaamheid, oogmerk en voorwerp? — Om het gezicht der Londensche dieven te kennen, hunne schuil- en woonplaats te weten, en **de** zwakke sporen der misdaad te **leeren** ontdekken. **Maar** een ontdekker die den dief niet op het eerste gezicht, **niettegenstaande** zijne listige vermommingen herkent, zal hem ongedeed onder de menigte laten, **Alzoo** is het met ons en de verzoeking. Wij moeten de verzoeking op het gezicht kennen ; **wij** moesten **altijd** een ontdekkend oogglas voor onze **oogen** hebben om dezelve, hoe ook vermomd, in welk gewaad ook gehuld, welk kleed ook aangetrokken hebbende, op het eerste aanzien te kennen. Indien wij hierin mistasten, dan zijn wij niet wakende. De dief is binnengekomen dewijl wij hem niet kenden.

2, **Wak**, geeft te kennen *op onze hoede te zijn*. Hoe zelden zijn **wij op** onzen wacht-toren. Onderzoek al de uitglijdingen **en** al het vallen ; **waaraan** gij immer schuldig **stondt**, en gij **zult** ze allen schier tot dit eene punt kunnen **samentrekken** — of gij zijt niet op uwe hoede geweest, gij hebt den wacht-toren verlaten, of gij zijt op uwen post in slaap gevallen. Door niet **bedachtzaam** te wezen, veroorloofdet gij u te **deelen** in den geest van het gezelschap, dat gij **eens** verlaten hadt ; **gij** kunt

schertsen en woorden spreken, die met recht „**onbedachtzame** woorden” kunnen genoemd worden. Wanneer wij op onzen wacht-toren zijn, levendig voor het kwaad der zonde, met besef van **onze** zwakheid, dat God **Zijn** heilig oog op ons heeft en bekwaam is ons te behoeden, dan zijn wij beveiligd tegen de strikken van den verzoeker. De verzoeking moge zich aan ons opdoen, wij zullen niet daarin komen, al eer wij ophouden op onze hoede te zijn.

Waken geeft **volharden** te kennen, De schildwacht die op **zijn** post in slaap valt, wordt door de krijgswetten tot den kogel veroordeeld. Het verontschuldigt hem niet, als hij al één uur gewaakt heeft, **want** **zijn** voorschrift luidt, den ganschen **tijd** van zijne wacht te waken. Gewoonlijk worden de **oogen** zwaar door te waken ; **zoo** ging het ook de discipelen, en **wij** kunnen het **nauwelijks** gelooven, dat zij op het eerste oogenblik, nadat de Heere hen verlaten had, in slaap vielen. Maar hunne **oogen** waren langzamerhand zwaar geworden. Wij lezen, dat **Jesus** bij hen kwam en hen slapende vond van droefheid. **Zij** hadden zich, gelijk de kinderen, in slaap geweest. Tenzij wij **dus** gedurig op onze hoede zijn, wij zullen in verzoeking komen. Het is niet genoeg een of tweemaal wakende te zijn, wij moeten dat volstandig blijven, zullen wij van de kracht des kwaads bevrijd blijven.

Maar wie is tot de gedurige uitoefening van dit **onvermijdelijk** behoedmiddel bekwaam? Is het in de macht van het schepsel, volstandig en onophoudelijk te waken? Kan iemand zich **zelve** op de wacht stellen, of er zich bij voortdoring op houden? — Alleen door **eene** almachtige kracht, die de **vreeze** Gods in de consciëntie moet scheppen en staande houden, kan iemand wakende zijn en **blijven**. Maar de meeste kinderen van God **leeren**, in deze belangrijke zaak, pijnlijke en voordeelige lessen. Het gebrande kind vreest het vuur, Als gij gevangen zijt door uwe onbedachtzaamheid, zal het u voor de toekomst waakzamer doen zijn. Sluiten wij onze **oogen**, dan is onze val schier onvermijdelijk. Eu nochtans zullen misschien dezelfde personen, die het gevaar van in slaap te vallen meest beseffen, en het krachtigste anderen waarschuwen, zelf het eerste struikelen. Daar schiet mij een voorbeeld te binnen, dat ik, jaren geleden, in Cook's reizen gelezen heb. Een gezelschap, dat-op den uitersten zuidhoek van het vaste land aangekomen was, beklom **eenen** sneeuwachtigen berg. Dr. Solander, een ervaren natuurkundige en **aan sneeuw-landstreken** gewoon, was **bij** hen en waarschuwde hen niet te slapen, „**want**”, zeide hij, „**als gij** slaapt zijt gij dood.” Hij zelf evenwel was de eerste die zich **aan** den slaap overgaf, en werd met de grootste **moeite** door de anderen gewekt en behouden. Hoe gemakkelijk is **het anderen** te waarschuwen en te vermanen ! **hoe bezwaarlijk**, eigen raad op te volgen en eigen vermaningen na te komen! En na al

onze waakzaamheid, zijn wij genoodzaakt met den Psalm-dichter* **uit** te roepen: „Zoo de Heere de stad niet bewaakt, te ver-geefs waakt de wachter.”

B. Maar de Heere voegt er een ander behoedmiddel bij, **opdat** wij niet in verzoeking komen, en dat is — **het** gebed., „Waakt en **bidt** opdat gij niet in verzoeking komt.” Dit laatste is een groot bewaarmiddel. **Zoo** iemand niet bidt, is hij **op** de grenzen der verzoeking ; en volhardt **hij** hierin, het zal-in verzoeking komen en zeker vallen. Het -gebed **is** het van God bestemde middel, om de ziel voor verzoeking te bewaren. Niet **dat** het gebed haar, als eene verborgene **tooverkracht**, zal **weg-**drijven, gelijk de Roomschen zeggen van **hun** kruismaken, dat **hen** voor den satan **vrijwaart**. **Het** gebed ia alleen krachtig voor **zoover** het de bescherming van den God des gebeds **aan-**grijpt, Zijne sterkte aanvat **en** **hulpe** van Hem verkrijgt. Derhalve schikt de satan zijn **gansch** geschut daartegen. B.v. wan-neer de benauwende verzoeking~~en~~-de ziel **aanvallen**, richt de satan onmiddellijk zijne **gansche** macht tegen het **bidden**, en zegt : „**Gij** bidden ! meent gij dat God **u** zal **hooren** ? Uw bid-den, vuil en goddeloos schepsel die gij zijt, is spotten met God ; durft gij u, na zooveel verzuim, opstand en ondankbaarheid, daartoe vermeten ? Gij deedt beter het op te geven, dan God te tergen, gelijk gij doet ; gij verzwaart er uwe eeuwige verdoemenis mede. **En** beschouw eens uwe gebeden ; ziet eens hoe afdwalende en afgebroken zij zijn, zonder **orde** en regel, gevoel of **ernst** ! Daarenboven, waar is uw geloof om de **verhooring** van God te verwachten, of waar is **de** bestaanbaarheid van uw bidden ? Gij onderhoudt twijfelingen en wantrouwen : — en welke **ongeloovige** gedachten koestert gij van God in de verhooring; **uws** gebeds, en welk een arm, verward en verwilderd schepsel zijt **gij** ? Ziet toch eens op uwe zonden en afwijkingen, zou God zulk een monster verhooren en antwoorden ?” Als de satan **al** **zijne** helsche stukken tegen de ziel richt, zou hij, tenzij het den Heere Jezus behaagde den Geest der gebeden, Dien Hij eerst uit vrije genade mededeelde, levend te houden, ganschelijk **de** stem des gebeds te smoren ! Maar neen, onder de drukking dier gruwelijke aanvallen moge de mond zwijgen, de geest **zwijgt** niet ; de klanken kunnen ontbreken, maar niet het gevoel: **de** tong moge sprakeloos zijn, maar toch worden er verzuchtingen, uitroepen, kermingen en tranen geslaakt.

Wederom : als de verzoeking~~en~~ met kracht op ons losrukken en wij in dezelve komen, belemmeren zij de stem dee gebeds. Wanneer de verzoeking~~en~~ eenig voedsel van binnen verwerven,, en de begeerlijkheden gaande maken, bevleken zij het geweten ; en als het geweten verontreinigd is, wordt het gebed belemmerd, en bij tijden **schier** tot zwijgen gebracht ; want de **naam**

van Jehova te noemen schijnt spotten met Hem te zijn. Als dan ontstaat er eene zware worsteling tusschen de verzoekingen en de arme verzochte ziel. De satan dringt de verzoekingen aan, het vleesch hunkert er naar, gelijk de visch naar het aas, en komt al nader en nader, zoodat het genoegzaam **ingeslokt** is. De arme ziel is hier gansch machteloos, evenwel gedurig biddende, roepende, zuchtende, kermende en zoekende naar verlossing ; maar ach ! **zij** vindt weinig of niet. O, hoe velen van des **Heeren** volk zijn deelgenooten van dezen **vreegelijken** strijd — van dit worstelen met zonde, dood en hel ! En nu — **zoo** zwaar door de verzoeking geteisterd, moeten zij het nu alles maar opgeven, op hun gemak de uitkomst **afwachten**, het roepen staken en het naderen tot den troon der genade geheel nalaten ? — Dat zou den satan uitermate behagen; **dat zou de** verzoekingen groote kracht bijzetten ; **dat zou** het wegnemen van de sterkten zijn, als de **vijand** dicht tot de stad genaderd is — de poorten wijd openzetten, als hij er donderende voor staat. Het eenigste dat ons overblijft, is : tot het uiterste tegenstand te bieden : „Gij hebt nog tot den bloede toe niet tegengestaan, strijdende tegen de zonde.” **Maar** ach ! „wie is tot deze dingen bekwaam.” Wanneer het **Gode** behaagt „**de** handen te onderwijzen ten strijde, en de vingeren ten oorlog,” dan **alleen is** zulk een wederstand bieden mogelijk. Maar de **Heere** weet „**wat** maaksel wij zijn. „**Hoewel** Hij zelf nooit in de verzoeking ging, daar zij nimmer kracht op hem hadden, **zoo** was Hij toch „**in** alle dingen verzocht gelijk als wij, doch zonder zonde.” Daarom kan Hij ook medelijden met ons hebben, en „met de verzoeking ook de uitkomst geven, opdat gij ze kunt verdragen.”

IV.

De Heere onze zwakheid dus kennende en grondig van onze machteloosheid bewust zijnde, voegt bij de zachte bestraffing, die Hij **Zijne sluimerende discipelen geeft, uit het teederste mededoogen van Zijn medelijdend hart, niet alleen de beste behoedmiddelen tegen de verzoekingen, maar ook eene genadige versc hooning.** „*De geest is wel gewillig, maar het vleesch is zwak.*” **Ja**, zwak als water, en buiten de hulp des **Geestes** en de sterkte **Jehova's**, onbekwaam om de geringste verzoeking tegen te staan.

1. *Vooreerst* beschouwen wij de **zwakheid van het vleesch**, en vragen : „Waarom is het vleesch **zoo** zwak ?” — Omdat het gevallen is, omdat het de zonde aankleeft, tot den bodem toe met de zonde beladen en bezwangerd, ja zijne zelfstandigheid zonde is ! Het is daarom even zwak tegen de verzoekingen, als een dronkaard onbekwaam is, om voor een hem aangeboden borrel te bedanken. Hadden wij in ons **geene** begeerte tot het

kwaad, **geenen** hoogmoed, **geene wederspanningheid**, **geene** gevallene natuur, geen **vleeschelijk** gemoed, geen vuile hartstochten, **zoo wij van** niets aards, zinnelijks of duivels wisten, dan hadden wij **geene** verzoekingten te **vreezen**. Neen, want dan **waren** wij **tegen** dezelve **gewapend**. Hierin juist ligt onze zwakheid.

Konden **wij** altijd tegen staan, wij zouden altijd overwinnen; maar **dat kunnen wij** niet, zonder eene uitnemende kracht **Gods**. De zwakheid van het vleesch is eene les, die wij allen te **leeren** hebben; want aler wij die les kennen, zijn wij niet op de rechte **plaats** — **wij** steken onze mond niet in het stof, **noch** vallen **voor** God als *-zondaars* neder. Weinigen weten dit, maar als wij opmerken, zullen wij dagelijks de bewijzen zien van de **grootte** zwakheid en den diepen val van ons vleesch, Deze **zwakheid** openbaart zich gedurig in toegeeflijkheid, **in** niet tegenstand **te** bieden, in overgeven, in zich menigmaal te onderwerpen zonder te strijden, **ja**, in menigmaal nog erger en Goddelooper te handelen. Hoe treffend zijn de woorden van HART:

„Diens zeeman's dwaasheid is wel groot,
Die ziet de klip, en nog zich stoot .”

En wie **onzer**, die God kent en vreest, kan zeggen, dat hij nooit die dwaze partij speelde; nooit den zandplaat te voren zag, en er evenwel opliep; nooit treurde, zuchtte, kermde, riep en berouw had, en evenwel weder overwonnen werd 3 nooit het kwade der strikken zag; nooit het snoer, dat om zijn hals gelegd werd, gevoelde nochtans al weder en weder gestrikt werd? — ik zou zeggen: dat is iets vreemds, iets ongehoords. Door deze dingen **leeren** wij de zwakheid van het vleesch: zwak in het gelooven, in het **hoopen**, in de liefde; zwak in het strijden, in het tegenstaan, in het overwinnen; zwak in het waken, in het bidden, in het staan, ja zwak tot alles goeds. Ach! wat zijn alle voornemens, beloften, gebeden, begeerten, pogingen, worstelingen en strijden — wat zijn **zij** allen te zamen, **als** de ziel niet door eene almachtige kracht, **Gods** ondersteund wordt? Buiten de bijzondere genade en hulp van boven, is het vleesch de zwakheid **zelve**, wordt door de kracht der verzoekingten overwonnen, en dikwerf als een veder door den wind voortgedreven.

2. En echter **is de Geest gewillig**.” Hier is juist het punt, waarop zich een kind van God onderscheidt **van** hen, die zich tot **eene** prooi der verzoeking overgeven. Hij heeft; **enen** gewilligen geest, welken **zij** niet hebben. Maar **hoe** is de geest gewillig? — Hij is gewillig gemaakt ten dage van **Gods** heerkraft. Het is een nieuwe geest, een vrijmoedige geest, een heilige geest, een genadige geest, en daarom een gewillige geest, Doch **waartoe** is die geest gewillig? — **Hij** is gewillig

te gehoorzamen, te waken, te bidden, overeenkomstig **Gods wil te handelen**, de begeerlijkheden en genegenheden des vleesches te kruisigen, den **ouden** mensch uit **en den** nieuwen mensch aan te **doen**. En hoe *vertoont* hij die gewilligheid? — Door den strijd, dien hij tegen het vleesch voert — vleesch en geest **zijn** tegen elkander strijdende paden — de geest **gansch** gewillig en het vleesch zeer zwak; het **vleesch** draait zich rondom den **geest**, en de geest worstelt **onder** de vaste en sterke omhelzingen des **vleesches**. Van daar is de strijd. De geest is gewillig **Gods** Woord te lezen, te bidden, **Gods** aangezicht te zoeken, en het hart voor Hem uit te storten; het vleesch is zwak **en** vindt het bidden **eenen** last. De geest is gewillig offeranden te doen, vervolgingen te verdragen, **verdrukkingen te** lijden, het kruis op te **nemen**, met Jezus te lijden, tot den bloede toe tegen te staan, **strijdende** tegen de zonde; het vleesch daarentegen, zwak zijnde, **trekt** den geest naar beneden, is **onbekwaam**, om een enkel oogenblik te staan, stemt met de ingevingen des satans in, luistert naar elke ingeving, die tot het oor komt, hoort naar den verzoeker en is schier **zoo** snood als hij.

Om deze reden nu — de gewilligheid des **geestes** en de zwakheid van het vleesch — is het waken en bidden noodig. Ware er geen gewillige geest, dan **zoude** de waakzaamheid nutteloos zijn. Als er geen gewillige geest ware, daar **zoude geene** behoefte aan het bidden zijn; het gebed zou niet met aangenaamheid opklimmen tot in de **ooren** des **HEEREN Sabaôth**. **Zoo** er niets dan vleesch ware, de geloovige zou enkel zwakheid wezen; maar een ander grondbeginsel bezittende, is er, op hem eene gewilligheid, en die ziet op God.

Vergelijk eens voor een oogenblik de zaak van Judas met die van Petrus, en gij ziet u de ware gedaante voor **oogen** gesteld. Eet vleesch van Judas was zwak, en hij viel onder de kracht der verzoeking, die eene volle bezitting van zijn hart namen, nadat hij de-bete ontvangen en genomen had. **Hij** viel door de kracht- der hebzucht **en** der **vijandschap** tegen- den Heere Jezus. Hij had geen gewilligen geest, daarom viel hij eindelijk en voor eeuwig, Petrus vleesch was **zwak**, en gelijk de tarwe was hij gezeefd, over en weêr geschud, onbekwaam om de **verzoeking**, waaraan hij bloot **gesteld** was, tegen te staan; evenwel, hij had een **gewilligen** geest, had den Heere lief, en geloofde in Zijnen heiligen naam. Zijn hart was oprecht, zijn **geest** gewillig, maar zijn vleesch was zwak. Hij was tegen de kracht der verzoeking niet bestand, Hij bezweek **voor eene** dienstmaagd. Hoe verschillend was het einde van **Judas** en Petrus! De een viel, niet ondersteund wordende, want hij was de zoon des verderfs, hij viel, om nimmer weder op te staan; de andere viel door de zwakheid, evenwel bezat hij **eenen ge-**

willigen geest, die in zijn binnenste streed en naar de **zegepraal** vocht, en door de -kracht der genade ook nog dien dag verwierf; want de Heere Jezus had voor hem gebeden, dat zijn geloof niet ophield; en schoon hij dus in de ure der verzoeking viel, **zoo** viel hij toch niet ganschelijk en voor eeuwig.

En zou Petrus **geene** diepe en **voordeelige** les uit **zijne** verzoeking geleerd **hebben**? Het vernederde het **fariseïsme zijns** harten. Het brak al zijne eigene kracht aan stukken. Het vernederde **dien grooten** man, den voorbarigsten der Apostelen. Petrus **ging** in de-verzoeking als een reus. en kwam er **uit** als een klein **kind**. Er is niets **dat het** hart **zoo** vernedert, niet **slechts de** ziel **zoo** laag voor God in het stof, als de kracht **der zonde door de** kracht **der** verzoeking te kennen. Niets verbreekt **zoo** krachtig de eigengerechtigheid, niets maakt God genade **zoo** dierbaar, niets verhoogt **zoo zeer de waarde** van het bloed des Lams, niets doet de ziel-met vaster hand Christus op Golgatha aangrijpen en vasthouden dan **eene** diepe kennis van de kracht der verzoeking.

En echter zegt de Heere: „**waakt** en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt.” De Heere Jezus beval Zijnen discipelen, in het gebed des **Heeren**, te bidden: „**Leid** ons niet in verzoeking.” Het is goed verzoeking te hebben, het is kwaad in de verzoeking geleid te worden: het is **goed** ze te verdragen, het is kwaad daaronder te vallen; het is goed tegen haar te strijden, het is kwaad door haar overwonnen te **worden**; het is **goed de** verzoeking te dulden, onder haar te kermen, te zuchten, haar tot den bloede toe tegen te staan, het is kwaad door haar uit het veld geslagen, vernederd, overwonnen en in ons gevoel het **slachoffer** der zonde en des satans te worden

En daar is nu niets dan waken en bidden, de bijzondere **genadegaven** des **Heeren**, dat **eene** arme ziel kan bewaren voor in de verzoeking te komen, en door dezelve overwonnen te worden; want ik geloof, dat er onder de duizend niet één gevonden wordt, die onbeschadigd uit de verzoeking komt, waarin hij gegaan is Niemand komt uit de verzoeking gelijk hij er gekomen is. Gij kunt even goed uwe hand in het vuur steken en denken, **u** niet te zullen branden, als dat **gij** in verzoeking komt, zonder door haar vuur te worden gezengd, **zoo** niet gebrand te worden. Daarom drukt de Heere het Zijne discipelen **zoo** dringend op het hart en geweten: „**waakt** en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt” — in het binnenste der verzoeking, onder hare heerschappij, onder hare kracht, en op het gebied des satans, als de koning van de macht der duisternis, Waar wij in de verzoeking komen en overwonnen worden, daar wordt de rechterarm gebroken, daar worden de **oogen** uitgestoken, de **beenen** worden zwak, de handen bevende, de knieën struikelende en al de leden beroerd. Het is een groot verschil, op de oevers

der rivier te wandelen, of er hals over hoofd in te vallen, **Het is wat anders, door** den stank van **eene** vuile waterloozing gehinderd te worden, of er in te storten en ons gewaad te bezoedelen. Rondom de verzoeken te **loopen**, en te **vreezen** dat wij ieder oogenblik daarin zullen vallen is geheel iets anders, dan dezelve te omhelzen.

De Heere gaf Zijnen discipelen deze bevelen niet te vergeefs. Hij als de alwetende God, zag twee behoedmiddelen; en **alleen** Hij, die de geestelijke wapenrusting heeft aangewezen, kan dezelve ons ter hand stellen, en ons bekwamen ze op de rechte wijze te gebruiken. Als sommige kinderen **Gods** anderen van verzoeken **hooren** spreken, gevoelen zij bij wijlen de begeerte bij, hen oprijzen, om desgelijks verzocht te worden, **opdat** zij even gelijke lessen zouden **leeren**. Begeer dat nooit. Wanneer gij een kind van God zijt, dan zult gij in uw oprecht gemoed veel meer van de verzoeking weten dan gij behoeft te weten. De satan heeft voor ieder zijne verzoeken. Hij kent onze zwakke zijde, onze boezemzonden, onzen bijzonderen aard en gesteldheid, wat strikken hij voor ieders voet en op ieders pad moet leggen. Ja **hij** weet het nauwkeurig, welke verzoeken **voor** ieder mensch het gepaste zijn.

Eens, toen ik met den spoorwagen reisde, kwam er een heer in dien wagen, die aan het visschen scheen geweest te zijn. Hij had niet lang gezeten of hij haalde een boek te voorschijn, dat **eene** breede lijst van listige vliegen voor de hengelaars inhield. Terwijl hij al met bladeren voortging, kwam de gedachte bij mij op: ach hier is een vlieg voor **elken** visch die er zwemt, van onderscheiden maaksel, gedaante en tijden, voor alle weersveranderingen en wateren. O, welk **eene** afbeelding van den satan met zijne duizende listen! Heeft niet deze hengelaar der zielen **eene** vlieg voor **elken** visch? hij weet welke voor ons de begeerlijkste is; en als hij volgens zijne listen te werk gaat — en hij is zulk een ervaren meester! — wat anders, dan de genade **Gods** kan ons bewaren, den haak niet in te zwelgen.

Daarom hebben wij wel te bidden: „leid ons niet in verzoeking,” en mocht het onze gezegende bevinding zijn, wakende **en** biddende te wezen, opdat wij niet in de verzoeken komen. Maar als wij door de zwakheid van het **vleesch** in de **verzoeken** gaan en het rampzalig gevolg daarvan gewaar worden, dat wij ons dan overtuigd houden, dat God, de zwakheid van **ons** vleesch kennende, de gewilligheid des **geestes** gadeslaat, het kermen van **eenen** arme gevangene hoort, en **Zijn** oor neigt tot het geroep des ellendigen, die onder de kracht der verzoeken zich **zoo** dikwerf ten **doode** gedoemd rekent!

AMEN.

HET LEVEN VAN CHRISTUS, GEOPENBAARD IN DEN DOOD VAN HET SCHEPSEL.

LEERREDE OVER 2 COR, 4 : 11 : „ WANT WIJ, DIE LEVEN, WORDEN
ALTIJD IN DEN DOOD OVERGEGEVEN OM JEZUS WIL; OPDAT OOK HET LEVEN
VAN JEZUS IN ONS STERFELIJK VLEESCH ZOU GEOPENBAARD WORDEN, ”

Eet is niet minder aangenaam dan nuttig, de wijsheid Gods, zoo als zij zich geopenbaard heeft in de wijze van het schrijven des Nieuwen Testaments, na te sporen. Zijne Schriften zijn niet gehuld in een stelselmatig gewaad, noch als een drooge leer der waarheid voorgesteld geworden; ook niet als een welboek van bevelen en plichtplegingen, gelijk een aardsche wetgever dezelve zou ontworpen hebben, maar zij vloeiden in hunnen oorspronkelijken vorm uit de pen des Heiligen Geestes, zoo als de omstandigheden der kerk dat vereischten. En, opdat God al de kwaden, die er van tijd tot tijd in de kerk uitbraken, zou overheerea, zoo onderwees de Heilige Geest de Apostelen hoe en wat zij te schrijven hadden. Dientengevolge hebben wij die heerlijke verdediging der rechtvaardigmaking, tegenover het terugkeeren der Galatiërs tot „de zwakke eerste beginselen” der wet, in Paulus brief aan die gemeente, dank te -weten. Aan de vervolgingen, die de gemeente te Philippi te verduren had, hebben wij dien zendbrief, vol van uitnemende bevindingen, te danken. De misvattingen der Thessaloniërs, betrekkelijk de tweede komst des Heeren Jezus, verschaften ons tweëbrieven, vol kracht en zoetheid. Door het weifelend karakter der Hebreëen, ontsproot die gezegende zendbrief, in welchen de Apostel zoo klaar- en grondig den geestelijken aard der Levitische bediening aanwijst. En aan de achterdocht der Corintische gemeente, met betrekking tot de roeping van den Apostel Paulus tot de bediening, zijn wij grootendeels de bevindelijke brieven, aan haar gericht, verschuldigd. Hoe aangenaam is het, als wij opmerken de voorzienigheid Gods, die zoo duidelijk doorstraalt in het voorzien van deze en dergelijke verkeerdheden, welke in de kerk zouden ontstaan ; en ze daarom in Paulus tijd liet uitbarsten. En zoo bereidde Hij voorshands het geneesmiddel, dat tot het einde der eeuwen dienstbaar zou wezen : het harte der menschen toch is, in alle geslachten, hetzelfde; het gaat ten allen tijde met dezelfde verdorvenheden zwanger, en is daarom alleen met hetzelfde geneesmiddel te helpen.

Het was dan — gelijk ik **zoo** even heb aangemerkt — het **groot**e wantrouwen der Corinthiërs, aangaande Paulus roeping tot de bediening, die hem aanleiding gaf, **zoo** veel **van zijne** eigene bevinding te spreken. In het bijzonder **is** de tweede brief aan die gemeente daarmee gevuld, en daarin weder geen hoofdstuk, **dat zoo** ver gaat als dat, **waar** onze tekst uit genomen is. „**Want** wij **die** leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus' wil ; opdat het leven van Jezus in **ons** sterfelijk vleesch zou geopenbaard worden.” Doch wij zouden **grootelijks** mistasten, als wij de bevinding, in onzen tekst uitgedrukt **alleen** tot Paulus in betrekking brachten, dat het alleen **zijne** persoonlijke en verborgene bevinding **ware**, met welke wij hoofd voor hoofd niets te maken hadden, Integendeel zijn het woorden, waarin het gansche levendgemaakte **Zion** betrokken is. „**Wij die leven,**” zegt de Apostel, als of hij in naam van **al** de wedergeborenen door den Heiligen Geest **sprak**. Wij willen met **Gods** zegen Paulus woorden beschouwen en zien, of sommigen onzer niet dezelfde bevinding in hun hart hebben.

„ Want wij, die leven, worden altijd in den dood overgegeven om Jezus Wil; opdat het leven van Jezus in ons sterfelijk vleesch zou geopenbaard worden.”

I. Eet eerste dat onze **aandacht** tot zich trekt is de uitdrukking „**wij, die leven ;**” en niet zonder reden, want het is **de** sleutel **van** het geheel. Bet snijdt in eens allen af, die dood in de zonden of in de belijdenis **zijn**, en trekt die nauwe en merkbare lijn, waarop ieder van God geleerde ziel het gezet heeft. Dus sluit het allen buiten behalve de **levendgemaakte** kinderen **Gods**; en met die zelfde beslissende hand, die alle onbekeerden ter **zijde** stelt, wordt een kenteeken **van** de bevinding nedergelegd, opdat **Gods** volk er zich aan toetse. **En** dit is een belangrijk gedeelte der levende bevinding, gelijk zij in de Heilige Schrift is voorgesteld, opdat al degeloovigen daardoor beproefd, tot den toetssteen gebracht worden, om te weten, of hun hartewerk in wezen of in ijdelheid bestaat.

„ Wij, die leven” sluit dus allen in, die God levend gemaakt en in **wien** Hij eene nieuwe natuur geschapen heeft — **allen**, in wien Hij is begonnen en onderhoudt „ het-werk des **geloofs** met kracht.” En hoe veel is er in deze woorden opgesloten: „**wij, die leven !**” **Want** wat is dit leven anders, dan het eeuwige leven? Gelijk Jezus **zeide**: „**die** in Mij gelooft, **heeft het eeuwige Zeven;**” en wederom : „**die** Mijn woord hoort en gelooft Hem, Die Mij gezonden heeft, **die heeft het eeuwige Zeven, en** komt niet in de verdoemenis, maar is **uit den dood overgegaan in** het leven.” Dit geestelijk en **-eeuwig** leven was van **alle** eeuwigheid voor **de** uitverkorenen weggelegd in den Zoon van God, **als hun verbonds-**

#**Hoofd**, opdat zij het uit **Zijne** volheid, die alles in allen vervult, in der **tijd** zouden ontvangen; en dit Goddelijk en bovennatuurlijk **leven** wordt ter **bestemder tijd** in het hart van al de vaten der barmhartigheid uitgestort. **Hoe** ver zij ook door de zonden van God zijn afgeweken; hoe „vervreemd ook van het leven Gods door de onwetendheid, die in hen is door de verharding huns harten;” wanneer de bestemde tijd, om **Zion** genadig te zijn, gekomen is, wordt der ziele leven en licht medegedeeld, opdat zij voor eeuwig zou leven, **Christus** heerlijkheid aanschouwen en met Hem in **Zijn Koninkrijk** zoude nederzitten. Maar vóór dat **Gods** volk tot de eeuwige genieting van het gewicht der heerlijkheid, waartoe het verordineerd is, gebracht wordt, is er een **geestelijke handelwijze te ondergaan, een pad te bewandelen en eene bevinding met kracht in hunne ziel te leeren**. En in de bezitting **dier** bevinding, vinden wij de sporen van de voetstappen der kudde — de bakens, die God voor **Zijn Zion** heeft opgericht.

II. Het eerste, wat zich in deze geestelijke handelwijs voordoet, vinden wij in de woorden : „**want** wij, die leven worden **altijd** in *den dood* overgegeven.” Het is buiten tegenspraak, dat de dood, waarvan hier gesproken wordt, niet de *tijdelijke dood* is: immers, **dan zou** de teksf zich **zelve** tegenspreken, daar de uitdrukking „altijd” in het geheel niet op den tijdelijken dood toepasselijk is, **want die heeft maar eenmaal** plaats, terwijl de dood, waarvan in den tekst gesproken wordt, **een veelvoudig of gedurig** sterven is. Het moet derhalve een bevindelijke dood zijn, een dood in de ziel, niet in het lichaam.

Maar gij vraagt wellicht : „**Waartoe** dient dat overgeven der ziel in den dood? Tot welk einde moet dat geschieden? Wat goeds moet dat te weeg brengen?” Het **best** kunnen wij deze vragen beantwoorden, door de natuur van dezen dood aan te wijzen. Met weinige woorden kunnen wij die beschrijven, als bestaande in eene bevindelijke vernieling van alles, dat met het leven van God ingeschapen, onbestaanbaar is. En **gelijk** het dikwerf in de natuur gaat, dat er een **wegkwijnen voor** het eindelijk sterven plaats heeft, **zoo** ook in de genade. De zaden des doods zijn bij vele personen reeds maanden, ja jaren aanwezig, voor dat de laatste adem uitgeblazen wordt. **Zoo vereenigt** zich ook, met elk begin van het werk der genade, een **geestelijk sterven, de trapsgewijze vernieling van dat zich zelve**, der zonde en den satan te leven, dat ieder natuurlijk mensch eigen is. Voor en aleeer dus eene ziel door den Heiligen Geest **wedergeboren** is, leeft zij zich zelve, en is dood voor God; maar **wanneer** in haar een geestelijk leven gewrocht wordt, dan heeft er eene **grote omwenteling** plaats daar zij zich zelve begint te sterven en **Gode** te leven. Het is dit sterven **aan**

zich **zelven**, in de onderscheidene takken, waarin de ziel eertijds zich zelve leefde, waarvan in den tekst gesproken wordt.

Maar daar is in de uitdrukking „**wij** die leven, worden altijd in den dood *overgegeven*”, iets, dat zoo treffend is, De lijdens van dezen dood geven **er** zich **zelven** niet aan over, maar het wordt in hen en voor hen gedaan. In dezen zin, **bedrijven Gods** kinderen nooit den geestelijken zelfmoord. Niemand bracht ooit zelf zijner ziel den doodsteek toe, waardoor het eigen ik wordt gekruist ; maar het wordt in hem gedaan, door eene oppermachtige handeling van de kracht des Almachtigen. Het zinnebeeld is ontleend aan **eenen** misdadiger, die door den scherperechter tot de plaats des gericht gevoerd wordt; niet aan iemand, die uit zich **zelven** gewilliglijk ter dood gaat. Hierin ligt vooral die misslag der Arminianen, die wij daarom ten dezen opzichte godsdienstige zelfmoordenaarsnoemen kunnen, ofschoon het met hen meer in naam dan in wezen is, en veel meer aan den tooneeldood, in vertooning bestaande, dan aan eene ware zelfopoffering gelijk is. Maar **Gods** volk kan dezen huichelachtigen dood nooit verrichten; want het is juist dat **geene** waarvan **zij** een afkeer hebben, waartegen zij rebelleren **en** waaraan zij zich nooit overgeven, tenzij God hen Zelf aangrijpt, want „de Heere doodt en maakt levend; Hij doet ter helle nederdalen, en Hij doet weder opkomen,” Deze verklaring, dat de verrichting van **een ander** en niet van ons **zelven** is, wordt op eene andere plaats door den Apostel bevestigd : „Ja,” zoo schrijft hij 2 Cor. 1 : 9 : „ja wij hadden al **zelven** in ons **zelven** het **vonnis des doods**, opdat wij niet op ons **zelven** vertrouwen zouden, maar op God, die de **dooden** verwekt.” Eet **vonnis des doods** is **eene** rechterlijke uitdrukking, en spreekt dat denkbeeld van **zelfveroordeeling** luide tegen; hef is de beslissing van een anderen, en dat van iemand, die met **gezag** bekleed is om te vonnissen en machtig, om dat vonnis ten uitvoer te leggen.

III. Laat ons nu, ten derden, de uitdrukking „*dood*,” en wat die inhoudt een weinig nader beschouwen. Het is niemand **onzer** onbekend, welk een afschuwelijk iets de dood in het natuurlijke is en dat hij de koning der verschrikking is voor ieder mensch, die niet van zijn aandeel aan Christus en het welbehagen **Gods** bewust is, als wij dus het beeld vasthouden, dan moet de meening van Paulus woorden in overeenstemming met den natuurlijke dood zijn en daarop in onze bevatting en gevoelens betrekking hebben. Dan moet de bevindelijke dood, waaraan de ziel overgegeven wordt, even pijnlijk, vreeselijk en afschuwelijk in het geestelijke zijn, als de **natuurlijke** dood in het natuurlijke leven. De natuurlijke dood wijst derhalve **eene** gansche vernieling aan, van datgene, wat in het **natuurlijke** dierbaar is, Beschouw hem